

C. Piiper
917

THE "ACCOUNT-BOOK" OF JAN HASZING.

By C. PIJPER, M.D. (Leiden), Johannesburg, and
H. ZWARENSTEIN, M.B., Capetown.

Jan Haszing practised as a surgeon at Capetown in the middle of the eighteenth century. His "Account-book," which in some way or other has found its way to the archives at Capetown, starts at 1736 and runs on continuously till 1767. The following pages contain a verbal transcript of some of its entries, together with an English translation. They give some idea of what medical practice was like then in an "outpost" like Capetown. No explanations or footnotes are necessary; we only beg to draw attention to the fact that the Rd. ("rix-dollar") was divided into eight "schellings" (sixpences). It is a pity that our colleague occasionally has forgotten to note down for himself what he charged his patients; may we infer that medical men were but indifferent bookkeepers even then?

AANTEEEKENINGH OFF SCHULT BOEK VAN JAN HASZINGH
CHIRURGIJN. Beginnende Ao. 1736.

1763. Christiaan Persoon Deb.

Den 28 Febr:ii uw huysvrouw met den chirurgijn Uijting gevisit:d.
la $\bar{b}$: aan een febris Biliosa dewelke in een febris Hectica nader-
hand overging. Wijdersdaagts een en tweemaal ge $\bar{v}$: tot den
8 Maij. dat overleeden is komt voor practijk en visitens
samen - - - - - Rds. 25.

Den Inhoud deses Voldaan.

1765. Mons: Pieter Soermans Deb:

5 N:r Uw beminde seer gelukkig van een dood kind 'twelk een
waterbuijkje had verlost en waarvan de placenta op een extra
ordinaire wijze vast zat, sodat deselve met veel moeite moest
afgehaald worden. Verder 't nodige in 't kraambed besorgt
en wederom volkome herstelt.

Ten dank voldaan.

1765. Juff:w D: Wed:we Hazewinkel Deb.

18 Junij Ued: met de Heeren practizijns Van der Riet, Nelson, d:
Vrij en van Nierop, ge $\bar{v}$: lab: aan Colica Biliosa beneevens een
consid:ble Hernia umb: komt voor gedaane consultatien en
visitens tot den 1 Julij samen - - - - - Rds. 10.

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. Den Adsist Alleman

Deb.

15 Augts: Voor uw huijsvrouw 1 bott: Ga $\bar{r}g$.	„ -4
20 - - - : „ „ Een bott: vi $\bar{n}$: medicat:	„ -6
21 - - - : „ „ 1 flesje Elir: sto $\bar{m}$ c: tct: absinte	„ 1-
27 - - - : Voor uw kind 1 flesje sp: nitr: dul $\bar{c}$:	„ -4
29 - - - : „ „ een dos: sirp: ci $\bar{h}$: c: Rhas 1)	„ -4
1 Sbr: Voor uw huysvrouw 1 haust: Corral 2)	„ -2
3 Sbr: Voor ad jdem - - - - -	„ -2
5 - - : „ „ 1 $\bar{g}$: flesje sp: car $\bar{m}$: sil $\bar{v}$: c: tct: Castorii	„ 1-4
22 - - : Voor de meyd Lea 1 Flesje sp: nitr: dulce	„ -4
28 - - : „ „ ad jdem - - - - -	„ -4

REGISTER OR ACCOUNT-BOOK OF JAN HASZINGH, SURGEON.
Beginning Ao. 1736.

1763. Christiaan Persoon, Deb.

28 Febr. Went to your house, together with surgeon Uijting, to see your wife, suffering from febris biliosa, which later on changed to a febris hectica. Thereafter every day one or two visits up to 8th May, the date she died; comes for treatment and visits together . . . Rds. 25

Paid.

1765. Pieter Soermans, Esq., Deb.

5 Nov. Your beloved very successfully delivered of a dead child which had a water-swollen abdomen, while the placenta was fixed in an extraordinary way, so that the removal was attended with great difficulty. Thereafter attended to the lying-in, resulting in complete recovery.

Paid with thanks.

1765. The Widow Hazewinkel, Deb.

18 June. Came to your house, together with the doctors Van der Riet, Nelson, d. Vrij and van Nierop; found you suffering from colica biliosa complicated by a considerable hernia umbilicalis; comes for consultations and visits up to 1st July . Rds. 10

Paid.

1766. The Assistant Alleman, Deb.

15 Aug.	For your wife, 1 bottle gargarism . . .	„	-4
20 „	„ 1 bottle vinum medicat. . .	„	-6
21 „	„ 1 vial elix. stomach. c. tinct. absinthii . .	„	1-
27 „	For your child, 1 vial spirit. nitr. dulc. . .	„	-4
29 „	„ a dose syrup. cich. c. rhas. 1) . .	„	-4
1 Sept.	For your wife, 1 haust. corral 2) . .	„	-2
3 „	„ the same . . .	„	-2
5 „	„ 1 vial spirit. carmin. sylv. c. tinct. castorii . .	„	1-4
22 „	For the servant-girl Lea, 1 vial spirit. nitr. dulc. . .	„	-4
28 „	„ the same . . .	„	-4

11 Obr:	Voor een meyd een Vomet: - - - -	„	-3
12 „ „ :	„ „ een haust: carmin: - - - -	„	-2
26 Xbr:	Voor uw huijsvrouw 1 haust: carm: Annod:	„	-3
	Overgedaane Visitens van tijd tot tijd same	„	20-
Somma			Rds. 27.2

Den Inhoud deses Voldaan.

1) ? 2) ?

1766. Anthony Barrange de Jonge Deb:

1	Maij	Uw meyd Geṽ: met een Consid:ble Antrax beneevens Verscheyde farunculae aan de Rug en geneese	Rds: 4.4
26	- -	: Jonge geṽ: met een gecond: solutie aan de groote toon en geneesen	Rds. 1.4
1	Julij	Voor UE en huysvrouw ieder een purḡ:	„ 1-
9	- -	: „ „ UE een bott: garg:	„ 4
10	- -	: Voor Uw huysvrouw ad jdem	„ -4
Somma			Rds. 8-

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. Jan Victor Eelders Deb:

2	Maij	Uw huysvrouw met de Heere d: Vrij & V: Nierop geṽ: Lab: aan een febris ardentis sijnde ontrent —— maande swanger vervolgens geconsul: & gepract: tot den 12-: sijnde same 20 visitens	Rds: 6-
21	- :	Wederom alleen ob nieuws geṽ: 'snagts ge- aborteerd hebbende sijnde flux: Loch: seer wijnig waar voor 't nodige besorgt tot volkome herstelling gelijk meede Lab: aan verscheyde farunculus in de nek daags verb: & geneesen	6

Den Inhoud deses Voldaan.

11 Oct.	For a servant-girl, a dose of emetic	„	-3
12 „	„ a haust. carmin.	„	-2
26 Dec.	For your wife, 1 haust. carmin. anodyn.	„	-3
	For visits	„	20-
Together			Rds. 27-2

Paid.

1) ? 2) ?

1766. Anthony Barrange de Jonge, Deb.

1 May.	Visit to your servant-girl, suffering from a considerable anthrax and several furuncles on the back ; cured same	Rds.	4-4
26 May.	Visit to your house-boy, suffering from an inflamed contusion in his great toe ; cured same	Rds.	1-4
1 July.	A purgat. for yourself and one for your wife	„	1-
9 „	A bottle of gargarism for yourself	„	4
10 „	The same for your wife	„	4
Together			Rds. 8-

Paid.

1766. Jan Victor Eelders, Deb.

2 May.	Went to see your wife, together with the doctors de Vrij and van Nierop ; found her suffering from a febris ardentis while being about ——— months pregnant ; for consultations and treatment up to 12th May, 20 visits altogether	Rds.	6
21 May.	Came to see her again, alone, having passed an abortion during the night, the flux. loch. being very scanty ; done what was necessary to remedy this, with perfect success ; treated her at the same time for furuncles in the neck, dressed those daily, cured same		6
Together			Rds. 12

Paid.

1766. Mons: Michiel Smuts Deb:

4 Maij	Voor UE een purg:	Rds.	-4
18 Julij	Uw klijn dogtertje ge $\bar{v}$: Lab: aan een febris ardentes waar voor de noodige med $\bar{d}$: besorgt tot med $\bar{d}$: Augt:s & geneese komt voor practijk visitens & gel: med: same	6-	
26 - -	: Voor uw dogter Maria 1 bott: Gar $\bar{g}$:	-4	
27 - -	: Voor uw dogters Barbara & Maria jd: & 1 pur $\bar{g}$:	1-	
18 Augt:s	Voor de oude Jonge 1 pl: Resol $\bar{v}$: op Leer	-4	
22 „ „	: de klijne jonge ge $\bar{v}$: met een gecontund: solutie in de pink, waarvan de nagel weggenome Verders daags verbonde & geneese komt voor de geneesing	2-	
6 Sept:r	De meijd Gilida gevisit: Lab: aan een Con- sid:ble geinphlameerde keel overgaande skielijk tot gang $\bar{r}$: & sphacelus sijnde ons een singulier en sorglijk geval 'twelk verder door de Heer van Nierop behandelt en door mij de medica $\bar{m}$: besorgt zijn komt voor practijk visitens en gel: medica $\bar{m}$: samen	10	
17 - -	: De madagascarse jonge gevisit: met een consid:ble solutie aan de hiel beneevens contusie aan de tendo Achilles 't selve daags verb: den tijd van ontrent 2 maande & geneese	6-	
12 Octob:	Uw dogter Maria gevisit: met een geobstru- eerde knie uijt een sinking stoffe veroor- saakt waar voor 't noodige besorgt en geneesen	3-	
Somma		Rds.	29.4
Den Inhoud deses Voldaan.			

1766. Juff:w D: Wed:we Abel Deb:

5 Maij	De Jonge Jacob gevisit: met een solutie inde Vinger & geneesen	Rds:	1.4
18 Junij	Een Vomet:	„	4
10 Ob:r	Voor Een flesje oogwater	„	4
Den Inhoud deses Voldaan.		Rds:	2.4

1766. Michiel Smuts, Esq., Deb.

4 May.	A purgative for yourself	Rds.	4
18 July.	Came to see your little daughter, suffering from a febris ardentis, wherefore I supplied the necessary remedies till medio Aug. and cured her; comes for treatment, visits, and medicine	„	6-
26 „	For your daughter Maria, 1 bottle gargarism .	„	-4
27 „	For your daughters Barbara and Maria, 1 bottle of gargarism each and 1 dose of purgative .	„	1-
18 Aug.	For the old house-boy, 1 resolv. plaster on leather	„	-4
22 Aug.	Came to see the young house-boy, suffering from an inflamed contusion in the pink, wherefore I took away the nail. Thereafter daily dressings and cured; comes for the cure	„	2-
6 Sept.	Came to see the servant-girl Gilida, suffering from a considerably inflamed throat promptly developing into gangraena and sphacelus; this being a singular case which has caused us much anxiety; further treated by doctor van Nierop, the medicines being supplied by me; comes for treatment, visits, and medicines together	„	10-
17 „	Came to see the Madagascar boy, suffering from a considerable inflammation in his heel, com- plicated by a contusion in the tendo Achilles; dressed the same daily for a period of about two months and cured same	„	6-
12 Oct.	Came to see your daughter Maria, suffering from an obstructed knee arising out of a fluxion; performed what was necessary and cured .	„	3-

Together . Rds. 29.4

Paid.

1766. The widow Abel, Deb.

5 May.	Came to see the house-boy Jacob, suffering from an inflammation in his finger; cured same .	Rds.	1.4
18 June.	An emetic	„	4
10 Oct.	Eye-wash	„	4

Paid.

Rds. 2.4

1766. Den Eerw: Heer Serrurier Deb:

16 Maij	Snagts of smorgens vroeg uw oudste dogtertje ge $\bar{v}$: met convulsio & St: Vitus Dans waar voor ettelijke Rijsen geclisteerd. Verder de noodige med: besorgt tot den 24- & geneesen	Rds. 4
28 - -	: Uw Eerw: ge $\bar{v}$: Lab: aan Angina die seer hard-neckig was wederstreevende veele middele en waar voor de nodige med: zijn besorgt tot pr:mo Julij & geneese	„ 5
25 Junij	UE beminde Ge $\bar{v}$: met inphlamatie in de keel waar voor 't nodige besorgt en geneesen	„ 3
6 Augt:s	Voor uw oudste dogtertje Een purg:	„ -4
15 - -	: „ „ ad jdem	„ -4
10 7b:r	: „ „ 1 flesje Collirium	„ -4
23 - -	: „ „ Een ons man $\bar{n}$: Calabr:	„ -4
7 8b:r	„ „ ad jdem	„ -4
18 X:br	Voor UE beminde 1 purg: & 1 bott: garg:	„ 1

Somma Rds: 15.4

Hiervoor Ten Dank Voldaan.

1766. Matthijs Van Wieling d: Jonge Deb:

24 Maij. Uw vrouw Ge $\bar{v}$: klagende over swaare naween alsoo daags bevoorens hadde geaborteerd waar voor 't nodige besorgt en geneesen.

Ten dank Voldaan.

1766. De Wed:we N:s Mulder Debet.

15 Junij	UE Ge $\bar{v}$: met een sware coorts waar voor de nodige med: besorgt & geneesen komt voor practijk Visitens en Gel: medicam: same	Rds. 6.
1 Julij	Voor de Jonge Thomas Een purg:	„ .3
5 Julij	„ „ ad jdem	„ .3

Somma Rds. 6.6

Den Jnhoud deses Voldaan.

1766. The Rev. Serrurier, Deb.

16 May.	Came to see, during the night or early morning, your eldest daughter, suffering from convulsions and St. Vitus's dance; wherefore I administered several clysters. Thereafter I supplied those medicines as were necessary (till the 24th), and cured her	Rds. 4
28 „	Came to see your Reverence, suffering from a very obstinate angina, which several medicines had been unable to conquer; wherefore I supplied medicines up to 1st July, and cured same	„ 5
25 June.	Came to see your beloved, suffering from inflammation in her throat; wherefore supplied what was necessary, and cured	„ 3
6 Aug.	A dose of purgative for your eldest daughter	„ -4
15 „	The same	„ -4
10 Sept.	An eye-wash for same	„ -4
23 „	One ounce of mann. calabr.	„ -4
7 Oct.	The same	„ -4
18 Dec.	One dose of purgative and 1 bottle of garg. for your beloved	„ 1
Sum total .		15.4

Paid with thanks.

1766. Matthijs van Wieling, Junior, Deb.

24 May. Visited your wife, complaining about severe after-pains, having suffered an abortion the day before; wherefore done what was necessary, and cured.

Paid with thanks.

1766. The widow N. Mulder, Deb.

15 June.	Came to see yourself, suffering from a serious fever; wherefore supplied what was necessary, and cured; comes for treatment, visits, and medicines	Rds. 6
1 July.	A dose of purgative for your house-boy Thomas „	-3
5 „	The same	„ -3
Together .		Rds. 6.6

Paid.

1766. Mons: Thobias Rogiers Deb:

4 Julij Uw huysvrouw verlost van een vrugtje van ontrent 3
maande 'twelk bijna gebore was, en waarop Verder ontlasting
Van een mola, en een verrotte placenta volgde. Verder
't nodige besorgt & herstelt.

Ten dank Voldaan.

1766. Christiaan Pieter Brand Deb:

8 Julij	Uw vrouw geaborteerd hebbende en geen placenta gevolgd sijnde waar voor late clisteeren en verder de benodigde med: besorgt tot volkome herstelling	Rds: 6.-
21 Augt:s	Voor uw Jonge Een Vomet:	„ -3
	„ „ Een purgē:	„ -3

Somma	Rds: 6.6
-------	----------

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. Rijnier Keet Debet.

14 Julij	Uw vrouw geṽ: Lab: aan een sware bloedstorting waarop door 't gebruik van gepaste med: en 't sette van eenige clisteeren ontlasting van een mola gevolgd is.	
12 Augt:s	„ op nieuws wederom geṽ: hebbende reets 10 dagen lang sterk gevloeit hier voor wederom de nodige medicaṁ: besorgt tot pr:mo 7b:r & geneese: komt voor practijk, visitens en Gel: medicaṁ: same	Rds: 10.

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. Pieter Malet Debet.

16 Julij Uw huysvrouw seer gelukkig & voorspoedig verlost van
een kwalijck gekeert kind 'twelk een levendige soon was—
verder 't nodige int kraambed besorgt tot volkome herstelling—

Ten dank Voldaan.

1766. Thobias Rogiers, Esq., Deb.

4 July. Delivered your wife of a foetus of about three months which was very nearly born, and whereafter a mola and a putrid placenta came to light. Thereafter done what was necessary, and cured.

Paid with thanks.

1766. Christiaan Pieter Brand, Deb.

8 July. Your wife having suffered an abortion where no placenta had come to light, clysters administered to her and supplied what was necessary, resulting in complete recovery . Rds. 6

21 Aug. An emetic for your house-boy . . . „ -3
A purgative for same . . . „ -3

Together . Rds. 6.6

Paid.

1766. Rijnier Keet, Deb.

14 July. Came to see your wife, suffering from a severe hæmorrhage, whereupon appropriate medicines and the administering of some clysters brought to light a mola.

12 Aug. Came to see her again, having suffered already for the last ten days from severe loss of blood; supplied what was necessary up till 1st Sept.; comes for treatment, visits, and medicines together . . . Rds. 10

Paid.

1766. Pieter Malet, Debet.

16 July. Delivered your wife very successfully and prosperously of an awkwardly bent-up child, which turned out to be a living son; supplied what was necessary for the lying-in, resulting in complete recovery.

Paid with thanks.

1766. Juff:w Elsje Colijn Deb̄:

26 Julij	Voor UE na de Verlossing een ord̄: drank tot voortsetting van de kraam en van de naween	Rds: 1-
15 7b:r	Voor Een purḡ:	„ -4
28 - - :	„ „ ad jdem	„ -4
28 Ob:r	„ „ ad jdem	„ -4
1 Xb:r	Voor 'tkind 1 ons manñ: calabr:	„ -4
Somma		Rds: 3-

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. D. Wed:we Huijsman Debet

28 Augt:s Haar E: met de praktizijns V: Nierop & Nijting geṽ: Lab: aan een duyster & singulier geval in de buijk denkeliĳ door geobstrueerde ingewande voortgebracht & waarvoor een grote pL: op Leer vande EmpL: Rustingii 1) geappld̄: hebbe benevens verscheijde onse sp: sal: vol: ol: om te ruijke komt voo gel. medicañ: beneevens eenige gedaane consultatien, & Visit:s same Rds: 5-

Segge Voldaan.

1) ?

1766. Joh:s Guil:m V. Helsdinge Deb̄:

1 Ob:r Uw vrouw int kraambed geṽ: klagende over swaare pijn in de buijk Etx: Waar voor eenige rijse doen clisteeren verder 't nodige besorgt en geneesen.

Ten dank Voldaan.

1766. D: Paruijkemaker Jonii Debet.

4 8b:r Uw vrouw geṽ: Lab: aan flux: menss: waar voor 't nodige besorgt & geneese. Rds: 1.4

Hier Van Voldaan.

1766. Dirk D: Jongh Debet.

16 9b:r Uw meyd seer geluckig van een dood kind verlost verder 'tnodige besorgt & hersteld.

Ten dank Voldaan.

1766. Mrs. Elsje Colijn, Deb.

26 July. For yourself, after the confinement, the ordinary mixture to succour the lying-in and the after-pains Rds. 1-
 15 Sept. A dose of purgative „ .4
 28 „ The same „ .4
 28 Oct. The same „ .4
 1 Dec. 1 ounce of mann. calabrin. for the child „ .4

Sum total . Rds. 3-

Paid.

1766. The widow Huijsman, Debet.

28 Aug. Visited your Honour (together with the doctors van Nierop and Nijting), suffering from a perplexing and singular affection in the abdomen, probably caused by obstructed intestines, wherefore we applied a large plaster of empl. rustingii 1), on leather, while at the same time we made you snuff up several ounces of spir. sal. vol. ol.; comes for medicines, together with consultations and visits . Rds. 5

Paid.

1) ?

1766. Joh. Guil. V. Helsdinge, Deb.

1 Oct. Visited your wife during her lying-in, complaining about severe pains in her abdomen, etc.; caused her to be clystered a couple of times, and supplied what was necessary; cured.

Paid.

1766. The wig-maker Jonii, Deb.

4 Oct. Visited your wife, suffering from flux. mens.; wherefore supplied what was necessary, and cured . Rds. 1.4

Paid.

1766. Dirk de Jongh, Debet.

16 Nov. Your servant-girl very successfully delivered of a dead child; supplied what was necessary, and cured.

Paid.

1766. Mons:r Poul:s Hen:s Eksteen Deb.

21 9b:r UE beminde seer gelukkig van een levendige soon met een geklemt hoofd op zijn Rhoonhuysiaans verlost sonder eenige beletselen dog 'tkind ontrent 18 uren hierna overleden. Verder de moeder int kraambed van 'tnodige besorgt en volkome hersteld.

Ten dank Voldaan.

1766. De Boode Ab:m Paling Deb:

13 Xb:r Uw meyd gelukkig van een kwalijck gekeert dood kind verlost na lang in arbeid geseten te hebben verder 'tnodige besorgt tot volkome gesontheijd.

Ten dank Voldaan.

1766. De Wed:we Michiel de Kok Deb:

24 Xb:r Uw meyd seer voorspoedig & gelukkig van een levendige jonge 'twelk de nek en linker schouder aanbod verlost. Verder 'tnodige besorgt en hersteld.

Ten dank Voldaan.

1766. De Heer Johannes Breeser Deb:

15 Xb:r Uw beminde met den onderchirurgijn Ramol geṽ: met abces onder den arm 'tselve 'sanderendaags geopent verders eenige rijsen geconsul: en gevisit:d—

Komt voor practijk en voor geconsuleerde visitens samen Rds: 3-

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. Ernst Philip Sparenberg Deb.

17 Jann. Uw huysvrouw geṽ: Lab: aan een ongemak uijt een kraam gehouden waar voor 'tnodige besorgt tot ult:mo Maart komt voor practijk visitens en gel: medicaṁ: samen

Rds: 5-

Den Inhoud deses Voldaan.

1766. Joh: Jacob Le Roë Deb.

6 Jann. Uw vrouw met den chirurgijn V: Nierop geṽ: lab: aande geelsugt—komt voor gedane consultatien tot 12-:

Voldaan met een Vragt Houdt.

1766. P. H. Eksteen, Esq., Deb.

21 Nov. Your beloved very successfully delivered, by means of the method of van Rhoonhuysen, of a living son, whose head had caught fast, without any adversity; the child, however, having died about 18 hours later. Thereafter supplied what was necessary for the lying-in, resulting in complete recovery.

Paid with thanks.

1766. The messenger A. Paling, Deb.

13 Dec. Your servant-girl, who had been a long time in labour, successfully delivered of an awkwardly turned dead child; thereafter supplied what was necessary till complete health was restored.

Paid with thanks.

1766. The widow Michiel de Kok, Deb.

24 Dec. Your servant-girl very successfully and propitiously delivered of a living son, which had proffered its neck and left shoulder. Thereafter supplied what was necessary, and cured.

Paid with thanks.

1766. Mr. Johannes Breeser, Deb.

15 Dec. Visited, together with the under-surgeon Ramol, your beloved, suffering from an abscess under the arm, which we opened the next day; thereafter several visits and consultations:

Comes for treatment, together with visits in consultation Rds. 3

Paid.

1766. Ernst Philip Sparenberg, Deb.

17 Jan. Visited your wife, suffering from an ailment originated out of a child-birth; supplied what was necessary till the end of March; comes for treatment, visits, and medicines Rds. 5

Paid.

1766. Joh. Jac. Le Roë, Deb.

6 Jan. Visited, together with the surgeon van Nierop, your wife, suffering from jaundice; comes for consultations . 12

Paid by a cart-load of firewood.

